

ændringer. Det vil dog være nødvendigt, hvis tidsskriftets informationer skal få den udbredelse, de fortjener, at gøre resumeerne mere fyldige.

*Axel Schou.*

Günther, Dietrich: *Allgemeine Meereskunde*. Gebrüder Borntraeger, Berlin-Nikolassee 1957. 15 × 23 cm, 492 s., 223 fig., 16 tavler, 7 kortbilag, 63 tabeller. DM 56,00.

For oceanografien har de sidste årtier været en rig tid. Teknikkens fabelagtige fremskridt har muliggjort ny former for undersøgelsesmetodik, der har forøget vor viden med så mange ny fakta, at gamle hypoteser og synspunkter har måttet revideres radikalt og i mange tilfælde simpelthen erstattes af ny. Denne store håndbog får værdi ved sin ajourførte fremstilling på en lang række felter såvel med hensyn til apparaturbeskrivelsen som vedrørende skildringen af de indvundne resultater. Den afløser ikke Sverdrups »The Oceans« på den arbejdende havforskers håndbogshylde, men den vil også få plads der. For alle, der har med undervisning i dette omfattende stof at gøre, vil den blive bogen, der til stadighed vendes tilbage til, omfattende, systematisk og veldisponeret som den er. Visse afsnit får som håndbogsstof særlig betydning ved den brede og omfattende fremstilling. Det gælder f. eks. kapitlerne om bølgeteori og tidevande.

Ny apparatur som ekkoloddet har muliggjort en ikke alene langt hurtigere, men også langt effektivere kortlægning af havbunden. Dennes tidligere så stærkt understregede jævnhed har vist sig at være en fejlsluttet betinget af lodskuddenes relativt store maskenet. Ekkoloddets kontinuerlige profilkurver viser, som det ses af en af bogens figurer, at f. eks. Den atlantiske Ryg og Öztaleralperne har en reliefenergi af samme størrelsesorden. Helt ny formelementer i havbundstopografien er blevet kendt, som f. eks. de isoleret beliggende, stejlvæggede, cirkulære »gyots«, havbunds bjerge med plan overflade i 1—2000 m's dybde, af hvilke der i Det stille Ocean er konstateret 500 siden 1941. Den flade top er vanskelig at forklare. Sandsynligvis er den en abrasionsflade, hvis dannelse i så fald må forudsætte store sænkninger, idet den havstigning, der har fundet sted siden Istiden på grund af indlandsisens bortsmelten, synes at være af størrelsesordenen 100 m og derfor ikke slår til som forklaring, her hvor der er tale om niveauændringer, der har været 10—20 gange større. Også de nyeste resultater af undersøgelser vedrørende havbundens hulformer refereres udførligt. Særlig påkalder de submarine canyons i fastlandsskrænten sig opmærksomheden, fordi

disse erosionsrenders dannelse synes at være et nøglepunktsproblem for hele shelf'ens geomorfologi. At de oprindelig er formet ved floders gravende virksomhed synes helt afgjort ud fra deres beliggenhed f. eks. i fortsættelse af Hudsons, Indus' og Congos løb. Den glacial-eustatiske sænkning af havoverfladen i Istiden kan have bevirket den herfor nødvendige sænkning af erosionsbasis. Den stærke hældning og unge daltype er vanskeligere at forklare som foryngelsesfænomen i nedreløbet, især da iagttagelser tyder på, at disse canyons er under udformning ved aktuelle processer. Kuenens teori om »turbidity currents«, sedimentladede vandmasser, som virkende kraft refereres, ligesom de seismiske undersøgelser over grænsen mellem fast fjeld og havsedimenter på shelfen, der tyder på en flexur som fastlandsmassens afgrænsning. På lignende måde har ny metoder til udforskning af havbundens sedimentdække bevirket, at helt ny forestillinger har afløst gamle med hensyn til geofysisk fundamentale problemer som havenes alder. Kullenbergs 20 m lange kerneprøver fra oceanbunden, hvor 1 cm svarer til 1000 års pålejring, muliggør registrering af en sedimentationsperiode på 2 millioner år. Med viden om sedimentlagenes totale mægtighed i erindring synes det sandsynliggjort, at visse oceaner altid har eksisteret, et faktum, der kolliderer med hypotesen om kontinentalforskydningerne.

Anm. har fremdraget et par emner af topografisk art som eksempler på bogens stofrigdom, der ikke synes mindre på de mange andre felter, den behandler. Tekstfigurerne er væsentligst diagrammer og apparattegninger, tavlerne benyttes til gengivelse af fotografier, f. eks. af havoverfladens bølgesystemer ved forskellig vindstyrke, tidevandsbølge i flodløb o. lign. Kortbilagene er en samling verdenskort, der viser bundtypernes udbredelse, temperatur- og salinitetsanomalier for overfladevandet m. m.

*Axel Schou.*

Skouboe, Esther: Irland er anderledes. G. E. C. Gads Forlag. 1957. 16 × 24 cm. 237 s. 44 ill., 1 kort. Kr. 26,00.

Forfatterinden til de to rejsebøger fra Sydafrika og Australien har denne gang begivet sig til »den grønne ø« og giver i denne skildring en særdeles personligt præget fremstilling af vore dages Irland. Gennem referater af samtaler, der fremtræder med hel hemmingway'sk umiddelbarhed, lærer man irsk mentalitet at kende fra mange forskellige kredse. Man indføres i den sociale baggrund for udvandringen og får gennem en række situationer tegnet et billede, hårdt og realistisk, af den irske katolske kirkes absolutte magt over »livet på jorden i alle dets afskygninger«. Har man ved geografiske